

NASADENIE MECHANIZOVANÝCH JEDNOTIEK V PREDSUNUTEJ PRÍTOMNOSTI V LOTYŠSKU

DEPLOYMENT OF MECHANIZED UNITS IN ENHANCED FORWARD PRESENCE, LATVIA

Michal BARTOŠ

HISTÓRIA ČLÁNKU

Doručený: 13. 04. 2022

Schválený: 04. 05. 2022

Vydaný: 30. 06. 2022

ABSTRACT

The article deals with the elaboration of theoretical material, which describes the course of the deployment of the task force SLOVCON in Latvia with a focus on the first rotation. It deals with the strengths and weaknesses of this unit. The main part deals with deploying the task force SLOVCON in the eFP Latvia. The main goal is to point out the identified shortcomings representing limiting factors that affect the capabilities of the Slovak contingent in performing operational tasks.

KEYWORDS

eFP, battle group, Baltic, Latvia, Armed Forces of the Slovak Republic, mechanized company, task force SLOVCON, deployment

© 2021 by Author(s). This is an open access article under the Creative Commons Attribution International License (CC BY). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

ÚVOD

Článok vychádza z poznatkov a praktických skúseností autora z nasadenia v rámci 1. rotácie Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO (eFP) v Lotyšsku. Cieľom je poukázať na zistené nedostatky predstavujúce limitujúce faktory, ktoré majú dopad na spôsobilosti slovenského kontingentu (SLOVCON) pri plnení operačných úloh. Tieto nedostatky môžu byť predmetom ďalšieho skúmania, na základe ktorých by bolo možné identifikovať možné spôsoby modernizácie vo vybraných oblastiach mechanizovaných jednotiek OS SR.

Článok je vypracovaný v čase, kedy v Lotyšsku nastala ďalšia rotácia príspevku účelového zoskupenia OS SR. Prvé štyri rotácie slovenského kontingentu zvýšili bojový potenciál lotyšskej bojovej skupiny (BG) eFP spôsobilosťou mechanizovanej rotácie. V druhej polovici roku 2020 sa zmenila OS SR spôsobilosť vysielaného príspevku do bojovej skupiny eFP.

Samohybný delostrelecký oddiel z Michaloviec podľa plánu vyslal do Lotyšska palebnú batériu vyzbrojenú delostreleckým systémom 155mm samohybná kanónová húfnica ZUZANA vz. 2000, a zároveň pričlenenú prieskumnú čatu z prešovského práporu ISTAR. V decembri 2021 sa uskutočnila rotácia príslušníkov Ozbrojených síl SR, v rámci ktorej bola do Adaži vyslaná 1. palebná batéria z Michaloviec – 135 vojakov spolu s deviatimi modernými samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana 2.

Článok hodnotí pôsobenie mechanizovaných rôt SLOVCON v rámci eFP v Lotyšsku počas 4 rotácií. Téma je aktuálna a nakoľko má Vláda SR odhodlanie ďalej v iniciatíve eFP pokračovať, považujeme za veľmi dôležité vyhodnotiť doterajšiu spôsobilosť mechanizovaných jednotiek OS SR plniť operačné úlohy v BG eFP. Je predpoklad, že mechanizované odbornosti budú opätovne pôsobiť v rámci eFP. V 1. kapitole sa zaoberá operáciou eFP v Pobaltí a určeným mandátom pre OS SR. Kapitola Situácia v priestore nasadenia sa zaoberá bezpečnostnou a politickou situáciou v určenom priestore nasadenia, ktorým je pre OS SR Lotyšsko. 3. kapitola sa venuje priebehu operácie v rámci polročnej rotácie mechanizovanej roty (MR). Ako príklad bolo použité pôsobenie MR počas 1. rotácie. V kapitole č. 4 sú identifikované nedostatky v oblasti, výzbroje, spojenia, materiálo-technického zabezpečenia a prípravy personálu, ktoré do istej miery znižujú spôsobilosti MR.

Na základe nadobudnutých skúseností a poznatkov z polročného pôsobenia v bojovej skupine eFP, sme sa rozhodli pre vypracovanie článku o aktivitách slovenského kontingentu v súčasne najdôležitejšej operácii NATO v oblasti kolektívnej obrany.

Pri spracovaní článku sme sa opierali predovšetkým o vlastné poznatky autora. Pri vypracovaní článku boli aplikované metódy vedeckého výskumu najmä metóda analýzy, metóda syntézy a indukčná metóda.

1 PREDSUNUTÁ PRÍTOMNOSŤ NATO V LOTYŠSKU

Operácia eFP je zameraná na zladenie nasadených vojsk NATO za účelom pripravenosti viesť konvenčnú operáciu. Situácia na Ukrajine prinútila NATO uvažovať o posilnenej prítomnosti vojsk NATO na Pobaltí.

Od júna 2017 sú lotyšské národné obranné kapacity rozšírené o mnohonárodnú bojovú skupinu eFP, ktorá pôsobí pod kanadským velením a je formovaná vojenskými jednotkami z Poľska, Španielska, Talianska, Česka, Islandu, Slovinska, Slovenska, Albánska a Čiernej Hory. Bojová skupina eFP je plne integrovaná do národného obranného plánu Lotyšska a má v krajine pridelené vlastné priestory zodpovednosti. Bojová skupina eFP má stálu dislokáciu na vojenskej základni s polohou neďaleko mesta Adaži, na ktorej zároveň pôsobí aj veliteľstvo mechanizovanej brigády a jednotka NFIU (Petersen - Myers, 2018).

Na začiatku to bol 3-mesačný výcvik vojsk, neskôr sa z toho stala operácia medzinárodného krízového manažmentu s nastavenou polročnou rotáciou, pričom jednotky NATO pôsobia v Lotyšsku, Estónsku, v Litve a v Poľsku (Obrázok č.1). Jednotky OS SR pôsobia v Lotyšsku, od júla 2018.

Obrázok 1 Bojové skupiny v Pobaltí

Zdroj: <https://lc.nato.int/>, 2021

Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 1164 zo 16. mája 2018 sa vyjadruje k návrhu na vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky v rámci eFP do Lotyšska, Litvy, Estónska a Poľska. Parlament týmto uznesením vyslovil súhlas s vyslaním 152 PrV do priestoru pôsobenia (Tabuľka č.1). Hlavné úlohy v rámci eFP boli stanovené takto:

- Byť pripravený reagovať na prípadné bezpečnostné hrozby v súlade s čl. 5 Severoatlantickej zmluvy,
- Vykonávať permanentné zabezpečenie vyslaných vojakov cestou príslušníkov prvku velenia (NSE),
- Príslušníkmi cvičiacej jednotky plniť úlohy v súlade s plánom výcviku,
- Príslušníkmi vojenskej polície plniť úlohy v spolupráci s miestnou políciou. (MOSR, 2021).

Tabuľka 1 Počty nasadených vojakov v eFP

Hostiteľská krajina	Prispievateľská krajina	Počty vojakov
Estónsko	Veľká Británia (velenie BG v Estónsku)	828
	Dánsko	2

Hostiteľská krajina	Prispievateľská krajina	Počty vojakov
	Island	1
Lotyšsko	Kanada (velenie BG v Lotyšsku)	do 527
	Albánsko	do 21
	Česká republika	56
	Island	1
	Taliansko	200
	Čierna Hora	10
	Poľsko	do 175
	Slovensko	do 152
	Slovinsko	40
	Španielsko	343
Litva	Nemecko (velenie BG v Litve)	620
	Belgicko	199
	Česká republika	35
	Island	1
	Luxembursko	4
	Holandsko	270
	Nórsko	120
Poľsko	USA (velenie BG v Poľsku)	670
	Chorvátsko	do 80
	Rumunsko	do 120
	Veľká Británia	140

Zdroj: <https://lc.nato.int/>, 2021

2 SITUÁCIA V PRIESTORE NASADENIA

2.1 Politická situácia

Lotyšsko je parlamentnou demokraciou. Prezident, ktorého volí jednokomorový parlament (*Saeima*) na štyri roky, má len reprezentatívnu funkciu ako hlava štátu. Funkciu prezidenta zastáva od júla 2019 Egils Levits. Predsedom vlády je Arturs Krišjānis Kariņš. Do parlamentu je pomerným volebným systémom volených 100 poslancov na štvorročné volebné obdobie. Posledné voľby do parlamentu boli 6. októbra 2018. Kariņšov kabinet bol potvrdený 109 dní po voľbách, čo v Lotyšsku predstavuje nový rekord. Nová široká vládna koalícia pozostáva z piatich strán. Lotyšský jednokomorový parlament *Saeima* ju schválil pomerom hlasov 61:39. Kabinet má podporu stredopravicových strán Jednota (Vienotība) a Národná aliancia (NA), liberálnej strany Za rozvoj (AP), Novej konzervatívnej strany (JKP) a niekoľkých členov populistickej strany Komu patrí štát? (KPV LV).

Stredopravicové koalície vytvorené z rozličných strán vládnu v Lotyšsku od jeho odtrhnutia sa od bývalého Sovietskeho zväzu (ZSSR) v roku 1991.

Opozícia pozostáva z centristickej Únie zelených a poľnohospodárov (ZZS), prokremeľskej sociálnodemokratickej strany Harmónia (Saskaňa) a skupiny členov KPV LV. Harmónia s podporou početnej ruskej menšiny skončila vo voľbách na prvom mieste, ale nedokázala si získať žiadneho koaličného partnera. (Lotyšský parlament, 2021) (Prezident Lotyšska, 2021)

2.2 Bezpečnostná situácia v priestore nasadenia

Lotyšsko, tak ako jeho pobaltskí susedia sa po udalostiach na Ukrajine obávajú, že by sa Moskva mohla pokúsiť uplatniť ukrajinský scenár. Rusi tvoria štvrtinu obyvateľov Lotyšska. Vo veľkých mestách, ako je Riga, je to skoro polovica. Po vyhlásení nezávislosti Lotyšska sa ich postavenie skomplikovalo. Nemôžu voliť alebo zastávať verejné funkcie. Preto sa v Ruských médiách často skloňuje "téma" ich utlačania. Ďalšou citlivou problematikou je uzákonenie skúšok na školách pre etnické menšiny iba v štátnom, lotyšskom jazyku, čo v súčasnosti vedie k občasným pokojným protestným zhromaždeniam a pochodom. Napriek integrácii do západných organizácií si Rusko v týchto krajinách stále udržuje určitý vplyv. Vedľa podpory politických strán, aj v hospodárskej oblasti. Výsledky volieb môžu mať za následok zvýšenie nespokojnosti lotyšského obyvateľstva ako aj ruských menšín. (Problémy obyvateľstva Lotyšska, 2021)

3 PLNENIE OPERAČNÝCH ÚLOH

Jednotka pôsobiaca v priestore nasadenia sa skladala z NSE, zdravotníckeho zabezpečenia (ROLE1), čaty oprav a prepravy (ČOaP), MR a styčných dôstojníkov (LO). MR a LO plnili operačnú úlohu a boli priamo podriadení veliteľovi BG. NSE, ROLE1 a ČOaP boli podpornými prvkami pre zabezpečenie plnenia úloh MR v priestore nasadenia.

3.1 Mechanizovaná rota

MR bola deklarovaným prvkom BG pod priamym velením veliteľa BG. V rámci úlohového zoskupenia SLOVCON pôsobilo v priestore nasadenia 152 profesionálnych vojakov. MR predstavovala ťažiskový prvok manévrových spôsobilostí v zostave BG.

Pod velením medzinárodného veliteľstva sa podieľali na výcviku v ofenzívnych, defenzívnych, umožňujúcich a stabilizačných vojenských operáciách. MR sa taktiež podieľala na spoločnom výcviku s príslušníkmi Lotyšských ozbrojených síl, domobrany a koalíčných síl a prezentácii prítomnosti a súdržnosti NATO na území Lotyšska počas spoločných aktivít, vrátane prezentácie na verejnosti.

Dôraz počas pôsobenia bol kladený na udržanie vysokého stupňa vycvičenosti počas celej doby nasadenia t. j. 6 mesiacov, na ktorú bola stanovená aj štruktúra výcviku BG. Výcvik príslušníkov MR SLOVCON prebieha v priestore nasadenia operácie eFP, prioritne na základe vydaných rozkazov veliteľa BG eFP a štandardne pozostáva z nasledovných troch etáp:

- I. etapa je zameraná na integračný výcvik v trvaní 2 mesiacov,
- II. etapa tvorí samotný intenzívny výcvik a cvičenia v medzinárodnom zoskupení BG,
- III. etapa nasadenia je príprava na rotáciu deklarovanej jednotky.

Priebeh rotácie si priblížime na príklade 1. rotácie, ktorá bola nasadená v priestore od júla 2018 do decembra 2018.

MR po svojom príchode do priestoru nasadenia vykonala integračný výcvik, v rámci ktorého sa vykonala ratifikácia mieridiel a rekognoskácia výcvikového priestoru Adaži. Ďalej nasledoval integračný výcvik v rámci eFP BG Latvia, počas ktorého MR precvičila poľné spôsobilosti podľa taktických SOP BG na témy: C-IED (Kompan - Jančo, 2021), vedenie obranných operácií, ochrana mosta určeného na zničenie (Bridge demo guard), prielomové operácie (breaching operation), prekračovanie (RPOL/FPOL). Pred uvedeným integračným výcvikom bola vykonaná cestou NS3 veliteľská príprava na uvedené spôsobilosti v zmysle SOP eFP BG Latvia. Počas veliteľskej prípravy bola podrobne VČ a veliacim poddôstojníkom predstavená činnosť pri Breaching operáciách, prekračovaní vlastných jednotiek vpred a vzad a činnosť jednotky určenej ako ochrana mosta určeného na demoláciu.

Po integračnom výcviku nasledovalo v auguste certifikačné cvičenie eFP BG Latvia s názvom „Namejs 2018“, v rámci ktorého MR nepretržite plnila taktické úlohy v poľných podmienkach počas desiatich dní. Jednotka v rámci cvičenia vykonávala nasledovné aktivity: Obrana bojového postavenia - s úlohou Block, Disrupt, Delay. Vykonanie protiútoky s úlohou: Follow and support. MR si precvičila aj ochranu a obranu miesta zásobovania práporovej skupiny pri príchode úlohového zoskupenia z priestoru Lielvarde. Je potrebné pri plánovaní cvičenia myslieť na dostatočné prepravné kapacity pre materiál MR - stany pre ubytovanie, materiál a výstroj vojakov a pod. Uvedené cvičenie bolo náročné aj z hľadiska zásobovania jednotky počas plnenia bojovej činnosti, kedy zásobovanie bolo vykonávané medzinárodnou rotou bojového zabezpečenia.

Účelová jednotka v sile posilnenej čaty sa v septembri 2018 zúčastnila týždňového cvičenia „Tomahawk Raider“ vo Ventspils na tému vylodňovacie operácie. Úlohou tohto cvičenia bola príprava vojakov na vysadzovanie z vrtuľníka na vodnú hladinu, taktika vylodenia malej jednotky na pobreží a obrana pobrežia proti vylodeniu. Uvedené cvičenie bolo splnené

s obmedzením, nakoľko plánované vysadenie vojakov z vrtuľníka do mora znemožnili nepriaznivé poveternostné podmienky.

Na konci septembra 2018 MR vykonala streľby v BVP-2 a BVP-M, a tiež bojové školské streľby z mínometov vz. 98 na strelnici C2. Cvičenia v streľbe s ostrou muníciou (30 mm kanón, mínometry) sa môžu vykonávať len na strelnici C2 - pretože strelnica označená A1 je vhodná len pre ochudobnenú muníciu, teda v podmienkach SLOVCON – Streľba KZG (kanón zámena guľomet) alebo 30 mm HEAT PRAC. Streľby na strelnici C2 sa vykonávajú z priestoru French Hill - stará pozorovateľňa smerom do priestoru UXO 1. V priestore UXO 1 je obmedzený pohyb a tak rozmiestnenie cieľov musí byť na okraji UXO zóny. Keďže vzdialenosti k cieľom nie sú v zmysle predpisu Vševojsk 4-2 – cvičenia pre LZ je potrebné si terče upraviť priamo úmerne k vzdialenostiam na strelnici. Pri streľbách na strelniciach B6-B7, B13 - hádzalisko ručných granátov a pri strelnici C2 je nutné spracovať SDZ (Safety Distance Zone - abaky), vykonať dohovor s Range masterom, zahlásiť potrebné informácie duty officerovi a zabezpečiť rozvoz stráže podľa pokynov Range mastera.

V októbri 2018 sa MR zúčastnila týždňového cvičenia „Tomahawk Soaring“ v Lielvarde a Meža Mackeviči na tému aeromobilné operácie. Počas neho bola MR letecky presunutá americkými vrtuľníkmi Blackhawk do priestoru vysadenia v Meža Mackeviči, kde vykonala útok a ovládla určený objekt, čím splnila úlohu vydanú Veliteľom práporovej skupiny.

V októbri 2018 jedna mechanizovaná čata vykonala spoločný výcvik s lotyšským práporom (1. Latbat), počas ktorého pôsobila ako OPFOR pre lotyšské jednotky. Počas uvedenej výcvikovej príležitosti si čata precvičila vykonanie útoku s úplnou prípravou. V tomto mesiaci MR vykonala hádzanie obranných ručných granátov vo výcvikovom priestore ADAŽI sektor B13.

V novembri 2018 sa MR s BVP- 2 a BVP M zúčastnila cvičenia „Furious Axe“ v Adaži, počas ktorého slovenská MR pôsobila ako OPFOR pre jednotky eFP BG Estonia.

Záverečné cvičenie, ktorého sa MR zúčastnila, bolo cvičenie „Tomahawk Knocking“ v Alūksne ako súčasť cvičenia Anakonda 2018, v rámci ktorého MR vykonala výcvik v patrolovaní a streľby z ručných zbraní.

V rámci plnenia úloh v Lotyšsku vykonávala slovenská MR v týždňových intervaloch plnenie úloh ako HRC (High readiness company / tzn. QRF v sile roty), pričom úloha HRC sa plnila raz za mesiac. Počas pôsobenia v Lotyšsku sa veliteľský zbor ČPP zúčastnil prípravy delostreleckých odborností v rámci eFP BG „Multinational joint fire CPX“, ktoré riadila kanadská strana.

V rámci veliteľskej prípravy bol za riadenia veliteľa ČPP vykonaný výcvik veliteľského zboru a ostreľovačov v navádzaní a riadení paľby, ktorý bol završený školskými streľbami z mínometov.

Jednou z dôležitých úloh MR bolo zabezpečenie prezentácie OS SR na verejnosti, ako aj prezentácie účasti eFP BG v Lotyšsku. MR sa podieľala na množstve aktivít na podporu

pozitívnej prezentácie na verejnosti tzv. „outreach“ aktivít, v rámci ktorých boli vykonané ukážky techniky a zbraní v rôznych častiach krajiny. Vyčlenená jednotka v sile čaty sa zúčastnila na slávnostnej vojenskej prehliadke v Rige pri príležitosti osláv 100. výročia vzniku Lotyšskej republiky. Traja slovenskí vojaci sa zúčastnili ako súčasť spoločnej jednotky eFP BG Latvia na slávnostnej vojenskej prehliadke vo Vilniuse v Litve.

Počas pôsobenia v priestore nasadenia sa MR zúčastnila nasledujúcich medzinárodných cvičení:

NAMEJS 2018 - Certifikačné cvičenie eFP BG

Doba trvania:	22. – 31. 08. 2018
Miesto:	vojenský výcvikový priestor ADAŽI
Účasť:	jednotky eFP BG Latvia, Mbde LF
Cieľ cvičenia:	preverenie spôsobilostí eFP BG ako celku, plánovať a vykonávať vojenské operácie
Požiadavky na SLOVCON:	MR, NSE, ČOaP, ROLE1
Riadenie/zabezpečenie:	eFP BG Latvia FHQ (3350-1 eFP BG LATVIA – Ex. NAMEJS, 2018)

TOMAHAWK RAIDER

Doba trvania:	10. – 28. 09. 2018
Miesto:	vojenský výcvikový priestor pri obci Ventspils
Účasť:	jednotky eFP BG Latvia rotačným spôsobom
Cieľ cvičenia:	precvičenie vylodovacích operácií, obrana pobrežia, ofenzívne a defenzívne aktivity pozemných jednotiek, zasadenie taktického vzdušného výsadku, letecké zásobovanie pozemných operácií
Požiadavky na SLOVCON:	1x mechanizovaná čata SLOVCON v termíne od 24. 9. do 28. 9. 2018 (2 dni presuny, 3 dni výcvik) spolu s poľskou tankovou rotou a slovinskou prieskumnou čatou.
Riadenie/zabezpečenie:	eFP BG Latvia FHQ (3350-2 eFP BG LATVIA – Ex. TOMAHAWK RAIDER, 2018)

TOMAHAWK SOARING

Doba trvania:	01. – 13. 10. 2018
Miesto:	vojenský výcvikový priestor Meža Mackeviči pri obci Daugavpils
Účasť:	manévrové jednotky eFP BG Latvia

Cieľ cvičenia: precvičiť rýchle nasadenie jednotiek eFP BG Latvia v rôznych častiach územia Lotyšska s využitím externej vzdušnej podpory a precvičiť súčinnosť s jednotkami domobrany Lotyšska v oblasti vedenia spoločných pozemných operácií. Pred cvičením absolvujú manévrové jednotky (ako zosadnutá pechota) výcvik pred nasadením ako taktický vzdušný výsadok vo výcvikovom priestore Adaži.

Požiadavky na SLOVCON: zabezpečiť účasť MR ako zosadnutej pechoty v termíne od 4. 10. do 7. 10. 2018 (3 dni výcviku) spolu s pridelenou poľskou tankovou čatou ("na pešo").

Riadenie/zabezpečenie: eFP BG Latvia FHQ (3350-3 eFP BG LATVIA – Ex. TOMAHAWK SOARING, 2018)

FURIOUS AXE

Doba trvania: 02. 11. – 4. 11. 2018

Miesto: vojenský výcvikový priestor Adaži

Účasť: eFP BG Estonia (Britská pechota ako PTA) eFP BG Latvia ako súperské cvičenie

Cieľ cvičenia: Počas taktického cvičenia bez bojovej strelby preveriť britskú pechotu vyčlenenú od eFP Estonia v spôsobilosti viesť operácie proti mechanizovaným a tankovým jednotkám.

Požiadavky na SLOVCON: Zabezpečiť účasť MR v termíne od 02. 11. do 4. 11. 2018 (3 dni výcviku) v zostave s poľskou tankovou čatou a plovinskou prieskumnou čatou.

Riadenie/zabezpečenie: eFP BG Latvia FHQ (3350-4 eFP BG LATVIA – Ex. FURIOUS AXE, 2018)

TOMAHAWK KNOCKING

Doba trvania: 06. – 16. 11. 2018

Miesto: vojenský výcvikový priestor Aluksne, časť síl na ANACONDA LIVEX v Estónsku

Účasť: jednotky eFP BG Latvia na pozadí cvičenia ANACONDA

Cieľ cvičenia: kulminačný bod výcviku rotácie eFP. Vykonať taktické cvičenia a cvičenia strelieb

Požiadavky na SLOVCON: zabezpečiť účasť MR vo výcvikovom priestore Aluksne s úlohou obrana a ochrana veliteľského stanovišťa eFP BG Latvia, patrolovanie a stabilizačné aktivity od 06. 11. do 16. 11. 2018.

Riadenie/zabezpečenie: eFP BG Latvia FHQ (3350-5 eFP BG LATVIA – Ex. TOMAHAWK KNOCKING, 2018)

4 IDENTIFIKOVANÉ NEDOSTATKY NASADENÝCH JEDNOTIEK

Najväčší dôraz v rámci eFP je kladený na výcvik v medzinárodnom prostredí, ktorého úlohou je zladiť a zdokonaľiť spoluprácu nasadených jednotiek v priestore operácie. Medzinárodný výcvik má za účel dosiahnuť, aby jednotky eFP dosiahli interoperabilitu a dokonalú znalosť operačného priestoru. Spoločné výcviky a medzinárodné cvičenia BG sa uskutočňujú na územiach pobaltských štátov. Cieľom je najmä umožniť nasadeným jednotkám zorientovať sa v teréne a spoznať jeho silné a slabé stránky. Terén môže mať z hľadiska obrany veľký význam (Kompan - Jančo, 2020) a jeho poznanie môže mať zásadný dopad na výsledok prípadného konfliktu.

Bojové skupiny eFP sa v rámci tejto pobaltskej operácie snažia o dosiahnutie skutočnej operačnej spôsobilosti a schopnosti v prípade potreby vedieť adekvátne reagovať na rôzne formy agresie. Bojové skupiny eFP tiež slúžia aj ako reakčné sily NATO, v okamihu ohrozenia pobaltských štátov vojenského charakteru budú tvoriť nástroj NATO na poskytnutie prvotnej odpovede voči tejto hrozbe. Preto je nevyhnutné, aby bojovú skupinu eFP formovali výhradne jednotky zabezpečené kompatibilným výstrojom a materiálom tak, aby boli plnohodnotne spôsobilé pôsobiť v spoločnej operácii pod hlavičkou medzinárodného veliteľstva NATO.(Hrnčiar - Kompan, 2020).

V rámci nasadenia mechanizovaných rôt sa v mnohých oblastiach prejavili nedostatky slovenského príspevku do eFP, z ktorých boli vybrané nasledovné:

4.1 Výzbroj

Sa vz. 58: Primárna osobná zbraň vojaka MR je útočná puška Sa vz. 58, ktorá za súčasného stavu nezodpovedá štandardom NATO. Hlavné nedostatky spočívajú najmä v oblasti nekompatibility munície a praktickosti zbrane pri aktivitách v zastavanom priestore alebo počas bojovej činnosti v noci.

Prioritou OS SR v procese modernizácie by mala byť obmena súčasných útočných pušiek nákupom a zavedením nového druhu útočných pušiek do výzbroje OS SR. Útočná puška OS SR musí spĺňať normy a požiadavky súčasného boja, disponovať kompatibilnou muníciou

NATO (5,56x45mm), optickými mieridlami a poskytovať možnosť pevného pripojenia prídavných doplnkov. Môžeme konštatovať, že práve táto oblasť je kľúčovou z hľadiska udržateľnosti síl v priestore nasadenia. Pokiaľ jednotky OS SR nebudú disponovať útočnou puškou so štandardným kalibrom NATO, budú počas zahraničného pôsobenia pod hlavičkou NATO trvalo výrazne obmedzované v oblasti možnosti dopĺňovania munície spojeneckou logistikou.

UG vz. 59: Univerzálny guľomet vz. 59 je zaradený vo výzbroji mechanizovaných družstiev. Hlavné nedostatky spočívajú najmä v oblasti spoľahlivosti zbrane, kde hlavnú úlohu nezohráva konštrukčná koncepcia guľometu, ale samotný vek a opotrebovanosť dielov zbrane, ktoré zapríčiňujú jej časté poruchy pri streľbe. Rozsiahla modernizácia by nebola vzhľadom na vek zbrane vhodnou alternatívou, a preto by sa mali OS SR modernizovať obstaraním úplne nového druhu guľometov.

BVP-2, BVP-M: Hlavnú bojovú techniku MR SLOVCON v Lotyšsku tvorili bojové vozidlá pechoty BVP-2 a BVP-M (modernizované). Celkovo bolo v Lotyšsku vyvezených 10 kusov techniky BVP-2 a 2 kusy BVP-M. Mechanizované čaty využívali počas výcvikov a cvičení prioritne vozidlá BVP-2 a veliteľ MR využíval prioritne BVP-M, najmä pre jeho vybavenosť zabudovanou rádiostanicou Harris, ktorou naopak klasické BVP-2 nedisponuje.

Hlavnými nedostatkami techniky BVP-2 sú zastaranosť a nekompatibilita zbraňového systému a unifikovanej munície. Táto skutočnosť obmedzovala SLOVCON na možnosť doplnenia munície výhradne slovenskou logistikou. Pre prípad ostrého nasadenia mala MR k dispozícii muničný sklad, kde bola uložená potrebná munícia, ale pri spotrebovaní by doplnenie muselo byť vykonané výhradne dovozom munície zo SR.

Zastaranosť sa prejavuje najmä v absencii prístrojov pre termovíziu, zväčša zastaraných a nefunkčných prístrojov na nočné pozorovanie bojiska, z ktorých vyplýva len obmedzená možnosť, prípadne úplná neschopnosť pôsobenia jednotky za zníženej viditeľnosti a potme.

Ďalší nedostatok BVP-2, ktorého vážnosť bolo badať hlavne v zimných mesiacoch je absencia vykurovacej jednotky určenej pre zabezpečenie prísunu tepla do priestorov rojov a osádky. Tento faktor má v extrémnych klimatických podmienkach výrazný dopad na zdravotný a morálny stav jednotky a výrazne ovplyvňuje jej bojaschopnosť.

BVP-M malo okrem problému kompatibility munície do zbraňového systému veže TURRA-30 aj problémy s častými výpadkami systémov, z čoho vyplývala nutnosť nepretržite naštartovaného motora, najmä počas využívania zbraňových a spojovacích systémov. Vozidlo, prevažne využívané veliteľom MR, tak isto nedisponuje moderným systémom pre velenie a riadenie jednotky, to znamená, že veliteľ počas vedenia bojových činnosti nemal zabezpečený automatický COP (Common Operation Pictures) a SA (Situation Awareness). (Mušinka, Uchal, 2021) V taktickej situácii to má dopad na maskovú a zvukovú istotu v obrane.

Ďalší z nedostatkov je malý priestor roja. Priestor pre roje vo vozidle BVP-M neposkytuje potrebnú kapacitu pre mechanizované družstvo pozostávajúce zo šiestich vojakov v plnom výstroji.

Je nevyhnutné v modernizačných projektoch OS SR venovať pozornosť obstaraniu moderného bojového vozidla pechoty, či už na pásovom alebo kolesovom podvozku, disponujúcim modernými pozorovacími prístrojmi, termovíziou pre nočné pozorovanie bojiska, kompatibilným spojovacím systémom a vykurovacou jednotkou zabezpečujúcou istú mieru komfortu počas pôsobenia MR v bojových postaveniach, obzvlášť v zimných mesiacoch. Takéto vozidlo musí tiež disponovať dostatočne veľkým priestorom pre kompletne mechanizované družstvo s priestormi pre umiestnenie osobného materiálu, výbroje a proviantu profesionálnych vojakov pre zabezpečenie života v poľných podmienkach.

4.2 Spojenie

Všetky jednotky BG disponujú jednotným spojovacím prostriedkom – rádiostanicou Harris. Zabudované rádiostanice Harris boli len vo vozidlách BVP-M. Mechanizované čaty počas pôsobenia v Lotyšsku využívali spojovací prostriedok rádiostanicu Tadiran 710, ktorá je nekompatibilná s rádiostanicou Harris, za podmienky, že operuje v šifrovanom móde (Turaj, 2020).

V rámci plnenia operačnej úlohy boli len veliteľ a zástupca veliteľa MR oprávnení viesť rádiovú prevádzku na rádiostanici Harris. V rámci cvičení, ktoré trvali dlhší čas, je nemožné zabezpečiť zmenu, odpočinok a súčasne kvalitné velenie a riadenie MR, pokiaľ sa pri rádiostanici musia striedať len dvaja ľudia.

BG vytvára účelové zoskupenia, v rámci ktorých spolupracuje viacero medzinárodných jednotiek rozličných špecializácií (Turaj, 2019). Takéto jednotky medzi sebou komunikujú hlavne prostredníctvom utajovaného spojenia prostredníctvom rádiostaníc Harris. Rozdelenie slovenskej MR na takýto účel do jednotky v sile čaty bolo nemožné z dôvodu absencie dostatočného množstva rádiostaníc. Samostatne pôsobiaca čata bola odkázaná na retransláciu cez VR. Nevyhnutnosťou je zaradiť do výbroje a výstroje kompatibilné rádiostanice pre komunikáciu v rámci BG.

4.3 Materiálno-technické zabezpečenie

Schopnosť MR pôsobiť v zimných podmienkach sa odvíja najmä od úrovne individuálneho výstroja vojakov. Cvičenia, najmä počas zimného obdobia, sa často odohrávajú v nepriaznivých klimatických podmienkach. Na základe skúseností z cvičení v nepriaznivých

klimatických podmienkach sa niektoré výstrojnú súčiastky OS SR v teréne preukázali ako nepostačujúce na ochranu života a zdravia profesionálnych vojakov.

Nedostatočné výstrojnú súčiastky OS SR do zimných podmienok boli najmä rukavice do zimných podmienok, zimné čiapky a obuv do zimných podmienok. Čiapky musia byť odolné voči vetru, dažďu a mrazu, ale tiež musia byť vhodné na nosenie pod prilbou. Je nevyhnutné vystrojiť príslušníkov SLOVCON takouto zimnou čiapkou. Počas extrémne zimného počasia boli zistené nedostatky v obuvi zavedenej v OS SR typu Gore-Tex, ktorá nie je dostatočne odolná voči zimnému počasiu. Preto by bolo vhodné zaviesť ako výstrojnú súčiastku do OS SR novú zimnú obuv zhotovenú do podmienok zimného počasia, ktorá disponuje termoizolačnou vložkou a návlekmi, ktoré zabránia prístupu snehu do topánky a zabezpečia tak tepelnú izoláciu.

4.4 Príprava personálu

Príprava personálu do eFP zabezpečuje zvládnutie úloh v oblasti taktiky a pôsobenia jednotiek v rôznorodých druhoch operácií. Pre budúce rotácie do eFP je však potrebné etapu prípravy posilniť aj v nasledujúcich oblastiach, ktorým súčasne nie je venovaná dostatočná pozornosť:

Jazyková príprava: „Najkritickejší parameter je úroveň anglickej jazykovej pripravenosti“ (Turaj–Varecha, 2021, s. 117). Znalosť anglického jazyka je základnou požiadavkou na zvýšenie operačnej spôsobilosti SLOVCON v medzinárodnom prostredí bojovej skupiny eFP. V priestore nasadenia je denno-dennou požiadavkou komunikovať v anglickom jazyku, považujeme za dôležité posilniť v budúcnosti jazykovú prípravu príslušníkov OS SR. Jazykovej príprave je potrebné venovať viac pozornosti a plošne budovať spôsobilosť príslušníkov OS SR efektívne komunikovať v anglickom jazyku z dlhodobého hľadiska.

Spojovacia príprava: V rámci výcviku a cvičení bola identifikovaná slabšia pripravenosť radistu a veliteľov jednotiek v podávaní hlásení v angličtine podľa foriem stanovených v SOP BG. V oblasti spojovacej prípravy je nevyhnutné venovať pozornosť najmä suchým nácvikom a drilom radistu a veliteľov jednotiek najmä v podávaní hlásení v angličtine podľa foriem stanovených v SOP BG eFP. V BG eFP je spojenie zabezpečované a vedené rádiostanicami Harris, preto je nevyhnutné sa tiež zamerať aj na obsluhu rádiostaníc Harris.

ZÁVER

Počas spoločných súčinnostných cvičení sa preverila vycvičenosť mechanizovaných rôt a ich schopnosti vykonávať vojenské operácie v mnohonárodnom prostredí. Hodnotenie príslušníkov SLOVCON v tejto oblasti bolo na veľmi dobrej úrovni. Taktiež príslušníci SLOVCON boli vysoko hodnotení za dodržiavanie pravidiel vojenského vystupovania a správania sa nielen v služobnom styku, ale aj počas plnenia úloh na verejnosti.

Pozitívne hodnotenia boli získané od priamych nadriadených deklarovanej jednotky na veliteľstve eFP BG Latvia, ale aj na veliteľstve Land Force Mechanized Infantry brigade Latvia.

Pôsobenie mechanizovaných rôt v operácii eFP možno považovať z pohľadu rozvoja OS SR za veľmi prospešné a prínosné. Nasadenie v eFP poskytuje OS SR výcvikové príležitosti na medzinárodnej pôde, avšak toto pôsobenie poukázalo aj na nedostatky, na ktoré je nutné sa v blízkej budúcnosti zamerať. Týka sa to najmä modernizácie výzbroje, výstroje a materiálu mechanizovaných jednotiek. Modernizáciou výzbroje, bojovej techniky, spojovacích prostriedkov, výstrojného zabezpečenia a zefektívnením prípravy personálu by sme dosiahli výrazne zvýšenie spôsobilostí MR operovať v medzinárodnom prostredí.

Cieľom článku bolo poukázať na zistené nedostatky, ktoré majú dopad na spôsobilosti slovenského kontingentu (SLOVCON) pri plnení operačných úloh. Zistenia v článku môžu byť predmetom ďalšieho skúmania, na základe ktorých by bolo možné identifikovať možné spôsoby modernizácie. Na základe identifikovaných spôsobov modernizácie by bolo možné navrhnúť koncepciu ďalšieho rozvoja skúmaných oblastí mechanizovaných jednotiek OS SR.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

eFP BG Latvia 3350-1 – Ex. NAMEJS, 2018.

eFP BG Latvia 3350-2 – Ex. TOMAHAWK RAIDER, 2018.

eFP BG Latvia 3350-3 – Ex. TOMAHAWK SOARING, 2018.

eFP BG Latvia 3350-4 – Ex. FURIOUS AXE, 2018.

eFP BG Latvia 3350-5 – Ex. TOMAHAWK KNOCKING, 2018.

Enhanced Forward Presence (eFP) [online] [cit. 2021-10-8]. Dostupné na internete: <<https://lnk.sk/pfr0>>.

HRNČIAR, Michal - KOMPAN, Jaroslav. 2020. Spôsobilosť OS SR pôsobiť v operáciách proti povstaniu – ambícia verzus realita: zdrojové zabezpečenie ako slabá stránka. In: *Vojenské reflexie*. Roč. 15, č. 2, 2020. s. 184-194. ISSN 1336-9202.

- KOMPAN, Jaroslav. - JANČO, Ján. 2020. Ženijné zabezpečenie v zmysle aktuálneho doktrinálneho prostredia NATO. In: *Národná a medzinárodná bezpečnosť 2020*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála M.R. Štefánika, 2020. s. 212-223. ISBN 978-80-8040-589-2
- KOMPAN, Jaroslav. - JANČO, Ján. 2021. Potrebné kompetencie personálu OS SR v prostredí s výskytom výbušných hrozieb. In: *Nové trendy profesijnej prípravy a kariérny rozvoj profesionálnych vojakov*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2021. s. 181-188. ISBN 978-80-8040-605-9
- Lotyšský parlament [online] [cit. 2021-10-5]. Dostupné na internete: <www.saeima.lv>.
- MOSR, Predsunutá prítomnosť, Lotyšsko [online] [cit. 2021-10-11]. Dostupné na internete: <<https://lnk.sk/hogt>>.
- MUŠINKA Miroslav, UCHAĽ Marek, 2021. DELOSYS prostriedok velenia, automatizovaného riadenia paľby a prieskumu delostrelectva Ozbrojených síl Slovenskej republiky. In: *New Approaches to State Security Assurance*. Brno : Univerzita obrany v Brne, 2021. s. 154-162. ISBN 978-80-7582-104-1
- PETERSEN, A. Philip – MYERS, Nicolas, 2018. Baltic security net assessment. Tartu: Potomac foundation, 2018. 372 s. ISBN 978-9949-88-221-2.
- Predsunutá prítomnosť, Lotyšsko [online] [cit. 2021-10-11]. Dostupné na internete: <<https://lnk.sk/buvt>>.
- Prezident Lotyšska. [online]. [cit. 2021-10-5]. Dostupné na internete: www.president.lv.
- Problémy obyvateľstva Lotyšska. [online]. [cit. 2021-10-7]. Dostupné na internete: <www.rm.coe.int>.
- STOICESCU, Kalev – JÄRVENPÄÄ, Pauli. *Contemporary Deterrence*. 2019. Tallinn : International Centre for Defence and Security, 2019. 20 s. ISBN 978-9949-7331-1-8.
- TURAJ Milan, 2019. Bezpečnosť vlastných vojsk počas priamej leteckej podpory. In: *Národná a medzinárodná bezpečnosť 2019*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2019. s. 503-510. ISBN 978-80-8040-582-3.
- TURAJ Milan, 2020. Bezpečnosť informačných systémov nevyhnutných pre priamu leteckú podporu. In: *Vojenské reflexie*. Roč. 15, č. 2, 2020. s 108-121. ISSN 1336-9202.
- TURAJ Milan – VARECHA Jaroslav, 2021: Nový systém odborného vzdelávania a kariérneho rozvoja na skupine taktického leteckého navádzania. In: *Nové trendy profesijnej prípravy a kariérny rozvoj profesionálnych vojakov*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2021, s. 114-126. ISBN 978-80-8040-605-9.

kpt. Mgr. Michal BARTOŠ

Externý doktorand Katedry bezpečnosti a obrany

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika

Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš

Tel.: +421 960 423 160

E-mail: michal.bartos@aos.sk